



Information till allmänheten gällande risker vid Måttsund 12:9, 2:7, och 16:4, Luleå kommun.

För att förebygga allvarliga olyckor inom kemindustrin och begränsa följderna för människor och miljö har EU antagit det så kallade Sevesodirektivet. Sevesolagstiftningen ställer krav på verksamheter som hanterar större mängder farliga kemikalier att ha en hög säkerhetsnivå. De verksamheter som omfattas av lagen ska också informera allmänheten om de risker som finns i omgivningen och hur man bör agera ifall det skulle ske en olycka. Det finns en högre och en lägre kravnivå för sevesoverksamheter som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Gränsmängderna definierar kravnivåerna. BDX Företagen AB:s tåktverksamhet befinner sig på den lägre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen.

Lokalisering

Området för den befintliga tåkten ligger cirka 17 kilometer sydväst om Luleå på fastigheterna Måttsund 12:9, 2:7 och 16:4 i Luleå kommun efter väg 580, mellan Antnäs och Måttsund. Närmaste fasta bebyggelse ligger cirka 0,9 km sydväst om tåkten på andra sidan viken (Tranbacksvägen) respektive 1,2 km sydost i byn Öåkern samt 1,2 km nordväst i Antnäs.

Kort beskrivning av verksamheten

Verksamheten består av avtäckning, borring, sprängning, skutknackning, krossning, sortering, upplagshantering samt transporter till och från tåkten.

Petroleumprodukter, sprängämnen och risker

Vid bergtåkten kan explosiva ämnen, oxiderande ämnen och brandfarliga ämnen förekomma. Oxiderande ämnen förekommer i form av emulsion (matris) till sprängämne och gasningsmedel. Inga sprängämnen förvaras i tåkten. Emulsionen transporteras till tåkten med en speciell laddtruck där det pumpas direkt via slang från laddbil till hålet, där sprängmedlets olika komponenter blandas. Det är först när de olika komponenterna blandats i borrhålet som det explosiva sprängämnet bildas. Även känsliggjord emulsion kräver en hög aktiveringsenergi för att detonera och räknas som väldigt lågkänslig. Risken för okontrollerad sprängning är därför mycket liten.

Övriga farliga ämnen utgörs av diesel samt oljor i olika former. Diesel lagras i besiktade och godkända cisterner. Förvaring sker endast under spräng och krosskampanjer.

Sprängmedelsrester kan ge läckage av kväve. Vid ovanjordsprängning förgasas normalt mer än 99 % av sprängämnet men i samband med att man pumpar ned sprängmedlet i borrhålet kan spill förekomma. Bulksprängämnen kan också läcka ut i sprickor som genomskär borrhålen. Risk för större läckage av kväve uppstår om delar av salvan inte detonerar och det finns kvar borrhål fyllda med sprängämne och tändmedel. Detta förekommer dock sällan och inför varje sprängning upprättas en sprängplan. Sprängarbaser ser till att sprängplanen efterföljs och att säkerheten vid sprängningen uppfyller gällande lagkrav och rutiner.

En kemikalieförteckning över samtliga sprängämnen och produkter finns att tillgå i tåkten.

Risker med produkterna

Diesel: Produkten är giftig för vattenlevande organismer.

Farliga termiska sönderdelningsprodukter kan skapas vid brand och inkludera följande ämnen: Koldioxid, koloxid, svaveloxider, svavelväte.

Sprängämnen: Förtäring kan ge illamående, kräkningar, diarré och lungskador.

Brand i sprängämne kan frigöra Kväveoxider (NOx), Kolmonoxid (CO), Koldioxid (CO₂). Undvik att inandas explosions- och brandgaser. Vid större spill eller utsläpp av petroleumprodukter eller sprängämnen kan mark och ytvatten påverkas negativt. Exempelvis kan ett utsläpp i recipienten (bäck, dike) skada vattenlevande organismer samt bidra till övergödning.

Risker med hanteringen

Diesel: Läckage eller större spill från cistern

Sprängämne: Okontrollerad brand och explosion. Om brand når sprängämne kan det övergå i detonation. Brand i sprängämne skall aldrig bekämpas. Omedelbar evakuering av riskområdet och avspärrning av tillfartsvägar skall utföras och räddningstjänsten skall larmas.

Förebyggande åtgärder

Hantering av sprängämnen sker endast av behöriga personer med utbildning och kompetens för uppdraget.

Endast godkända fordon används och sprängmedel förvaras åtskilda från varandra vid transport. Släckutrustning finns på laddfordon.

Rutiner avseende hantering av kemiska produkter och åtgärder vid olyckor och tillbud finns i egenkontrollprogrammet.

Diesel förvaras i besiktade godkända cisterner. Absorberingsmedel finns tillgängligt vid verksamhet i tåkten. Vid större spill används avtäckningsmassor (sand, morän eller liknande) för att förhindra avrinning till vattendrag samt nedträngning till grundvatten.

Hur varnas du och vad ska du göra?

Om en olyckshändelse skulle inträffa kommer räddningstjänsten att larmas. Räddningsarbetet på plats leds av räddningsledaren, som till sin hjälp har personal och experter från företaget. Om olyckshändelsen bedöms vara så pass allvarlig att boende i omgivningen riskerar att påverkas, kommer räddningstjänsten gå ut med ett "Viktigt meddelande till allmänheten" (VMA), signalen innebär att du ska gå inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation samt lyssna på radion för mer information. Du kan även få information via TV och på SVT-text sidan 599.

Tillsyn av verksamheten

Tillsyn av verksamheten enligt Sevesolagen utövas av Länsstyrelsen.

Information och kontaktuppgifter

Verksamhetsutövare: BDX Företagen AB

Postadress: Box 854, 971 26 Luleå

Kontaktperson: Anders Göransson

Tele: 070-233 53 39

E:post: anders.goransson@bdx.se